

68

Момент істини митця - диригента, директора й депутата

– Юрію Володимировичу, ви понад десять років керуєте філармонією, маєте помітні здобутки. Як усе розпочиналося?

– Зізнаюся, що недавно ми презентували нову арфу, і я мимоволі згадав, з чого все починалося. Якщо коротко, то ще в 1990-х роках, коли працював у оперному театрі, я несподівано усвідомив, що треба активно співпрацювати зі спонсорами. Коли оприлюднив свої міркування, хтось не повірив, хтось розсміявся. Та коли після постановки «Отелло» мені вдалося знайти гроші й після вистави ми накрили стіл для всіх – хору, оркестру, солістів, це згуртувало артистів, вони почали прислухатися до моїх слів. Ставши головним диригентом, я цілеспрямовано протягом року шукав генерального спонсора оркестру філармонії. Ним став «Факторіал-банк». А перед тим оббивав пороги багатьох фірм, та все марно: ні мене, ні філармонії ніхто не знав. Пам'ятаю, ми в той час зробили передачу на обласному телебаченні: навпроти входу до нашої будівлі опитували перехожих, де розташована Харківська філармонія. Ніхто не зміг відповісти. А ось у маркетинговому відділі банку мене вислухали й зрозуміли. Ми підготували аналітичну записку директору банку Сергію Володимировичу Курському, і він теж мене зрозумів. Так почалася спільна робота. Спонсори допомогли організувати першу рекламу, надрукувати великі глянцева афіші про наші концерти – таких до того не було. Спільними зусиллями почали оплачувати гастролі зірок. Як наслідок, у Харкові побували всесвітньо відомі піаністи Дмитро Башкіров, Сергій Стадлер, Даниїл Крамер.

– Відкрийте таємницю, в який спосіб ви переконали банкірів?

– У яскравих барвах змалював перспективу.

– І якою ж ви її бачили?

– Я завжди розумів, що потрібна опікунська рада, вкладення спонсорських коштів, треба створювати систему мар-

кетингу, впроваджувати сучасні схеми управління. Пізніше, коли почав їздити світом, переконався, що це таки так. Згодом, коли до нас приїхав Дмитро Лісс, художній керівник і головний диригент Уральського академічного філармонічного оркестру, і розповів, як працюють у Єкатеринбурзі, я зрозумів: Харків на правильному шляху. Єкатеринбург раніше зробив те, що ми робимо сьогодні. Нині вони мають змогу придбати гуртожиток для артистів, за великі гонорари запрошували Мстислава Ростроповича, в них виступав Михайло Плетньов, Хосе Каррерас та інші знані артисти.

– Отже, ви об'єднали мистецтво, музику й бізнес? Про життя творчого колективу, його здобутки й плани розмова із заслуженим діячем мистецтв України, директором – головним диригентом КП «Харківська обласна філармонія», депутатом обласної ради, заступником голови постійної комісії облради з питань науки, освіти, культури, історичної спадщини, духовності та національних меншин Юрієм ЯНКОМ.

кетингу, впроваджувати сучасні схеми управління. Пізніше, коли почав їздити світом, переконався, що це таки так. Згодом, коли до нас приїхав Дмитро Лісс, художній керівник і головний диригент Уральського академічного філармонічного оркестру, і розповів, як працюють у Єкатеринбурзі, я зрозумів: Харків на правильному шляху. Єкатеринбург раніше зробив те, що ми робимо сьогодні. Нині вони мають змогу придбати гуртожиток для артистів, за великі гонорари запрошували Мстислава Ростроповича, в них виступав Михайло Плетньов, Хосе Каррерас та інші знані артисти.

– Отже, ви об'єднали мистецтво, музику й бізнес?

– Не в усіх це виходить, та й я не бізнесмен. Я радше менеджер, директор, диригент. Я їздив на курси, слухав у Москві лекції міністра культури Люксембургу, відвідував усілякі семінари, брав участь у роботі форумів, після яких усвідомлював, що знаю дуже мало. Повернувшись до Харкова, купив на тисячу гривень ділову літературу, читав, навчався. Можу з гордістю констатувати, що, відколи став директором, доходи філармонії потроїлися. Отже, система працює, хоча, звісно, ми її ще вдосконалюємо. Адже поки що багато робимо завдяки особистому ентузіазму.

– А як складаються ваші стосунки з владою?

– Якщо хтось стверджує, що мистецтво може існувати без влади, то він лукавить. Уся історія людства свідчить, що мистецтво завжди було десь поруч із владою, залежало від неї безпосередньо чи опосередковано. За царя хто платив стипендію Чайковському? Цар. Хто ухвалював найважливіші рішення в імператорських театрах Санкт-Петербурга й Москви? Вищі сановники. За радянських часів головного диригента призначали без обкому? Ні! А для кого творив музику Моцарт? Для імператора та його оточення. Верді писав «Аїду» на замовлення. Інша річ, не тиснути на художника. Мудрі керівники завжди розуміли, що мистецтво треба підтримувати. Воно служитиме суспільству, а суспільство розвиватиметься: менше ляяти-

муться чи, скажімо, розбиватимуть автомати, малюватимуть та писатимуть на стінах. Мудрі правителі завжди розуміли, що без культури ну ніяк.

Шкода, що культура в нас фінансується за залишковим принципом. Якщо в розвинених країнах на культуру передбачено до 10 відсотків, то в нас – піввідсотка. Ось і результат. Відвідайте й порівняйте, скажімо, звичайну і будь-яку музичну школу. Там і там ви побачите зовсім інших дітей, зовсім інші очі. Японці не випадково навчають музики всіх дітей. Переконали, наша економіка не підніметься, якщо робітник залишиться безкультурним. Німецький фахівець складає «Мерседес» якісно не тільки тому, що йому багато платять. Він просто не розуміє, як можна гайку не докрутити чи зробити неякісний зварний шов. Країна, в якій немає віри і немає культури, приречена. Технічні досягнення швидко втрачають свою новизну. Мистецтво – вічне. Саме художні, музичні, літературні шедеври приносять світову славу будь-якій державі.

Ми доводимо людям, що музика, симфонія, увертюра підвладні всім. Коли я прийшов у філармонію головним диригентом, почав проводити симфонічні шоу, щоб людина зрозуміла, під класичну музику можна так само добре відпочити, як і, скажімо, під так звану попсу. Я виходив у костюмі Діда Мороза, розігрували вікторини, вручали призи, в антракті – шампанське. Люди, беручи участь у концертах, відчували, як чудово можна відпочити у філармонії. До слова, шоу ми проводимо більш як десять років, це своєрідний харківський ексклюзив. Останнім часом, а шоу відбуваються три-чотири рази на рік – на старий новий рік, на день святого Валентина, 8 Березня, на День сміху (1 квітня), квитки за 300 гривень розходяться, як то кажуть, на ура. Та й глядач після них пішов на серйозні симфонічні концерти.

– Це модно, престижно?

– Поки що ні. А ось коли буде побудовано сучасний комплекс з повним переліком музичних послуг – орган, джаз, оркестр, хор, а також коли відкриють тут ресторан, кафе, віп-зону, музичну бібліотеку, тоді буде модно й престижно. Найкращі виконавці та солісти світу вважатимуть за честь приїхати до Харкова. А чом би й ні? І це вже вимальовується. Питання часу та менеджменту. Буде хороший орган – приїдуть найкращі органісти світу. Ми придбали арфу – чекаємо найкращих арфістів. До речі, ми у філармонії залучили понад півтора мільйона євро недержавних коштів на придбання інструментів. Гадаю, жодна філармонія в Україні цим похвалиться не може.

– У цьому й заслуга влади міста?

– Тішить, що нас чудово розуміють голова облдержадміністрації, мер, депутати обласної та міської рад. Та сьогодні проблеми філармонії слід розв'язувати на рівні Кабінету Міністрів та Верховної Ради. Потрібні закон про меценатство, нормативні акти з творчого ста-

Харківську обласну філармонію (ХОФ) засновано 1929 року. Це найстаріша концертна організація України. В різні роки тут виступали з концертами композитори Антон Рубінштейн, Арам Хачатурян, Дмитро Шостакович, Кшиштоф Пендерецький, виконавці Генріх Нейгауз, Еміль Гігельс, Мстислав Ростропович, Святослав Ріхтер, Володимир Крайнев, Вахтанг Жорданія, Михайло Плетньов, Володимир Співаков, Дмитро Башкіров, Даниїл Крамер, Сергій Стадлер, Джеймс Оліверіо, Саяка Сьодзі, Ернст Хойцель, Антон Сороков, Олександр Гаврилюк та інші.

Пам'яткою архітектури є і сама будівля ХОФ (колишній оперний театр). Тут 1896 року Альфред Федецький продемонстрував перший в Україні кіносеанс, а 1929-го в ефір вийшла перша українська радіостанція.

жу, потрібно переглядати питання атестації музикантів й відмовлятися від неї. Це курям на сміх. Весь світ, окрім нас, працює за контрактами. За кордоном, якщо музикант погано грає, з ним розривають контракт. А в нас його не можна звільнити без рішення атестаційної комісії. Та й комісії часто закінчуються судами: адже складно довести, хто як грає, зрештою, судді в цьому також некомпетентні. Тому вважаю, що треба все це міняти на державному, законодавчому рівні.

– Юрію Володимировичу, скажіть щиро, чи престижно грати в Харківській філармонії, особливо молодим виконавцям?

– Скажу так: середній вік наших музикантів 35 років, практично всі вони – випускники нашого університету мистецтв ім. І. Котляревського. Тут готують чудові кадри. До речі, чимало наших провідних музикантів там викладають, у тому числі й ваш покірний слуга. Чи престижно грати у філармонії? А спробуйте до нас влаштуватися, вакансій немає.

Розмовляв Віталій БУЛАТ.

Той, що завжди дивує, збирає оплески та букети

70 років тому (11 вересня 1943 року) засновано Національний заслужений академічний український народний хор ім. Г. Г. Верьовки

Славетний хор, який нині під парламентським склепінням виконує Гімн України, створено 1943 року в Харкові. Ще гриміла війна, а видатний композитор і диригент Григорій Верьовка формувал унікальний колектив. Брав до нього лише закоханих у рідне слово. Так і об'єдналися в одному гурті 134 виконавці: 84 хористи, 34 артисти оркестру та 16 артистів балету. Перший керівник хору (разом із дружиною Елеоною Скрипчинською) розробив багатоманітний репертуар і не один рік докладав зусиль, аби на сцені лунали не лише народні пісні, а й Шевченкові «Реве та стогне», «Думи мої» та «Заповіт».

– Творець талановитого згуртованого колективу Григорій Верьовка був делікатним, дипломатичним наставником. Коли довелося скорочувати кількість виконавців, він мало не плакав: «Це ж мої діти. Не можу й не хочу з ними прощатися». Та довелося, – розповідає нинішній керівник хору, Герой України Анатолій АВДІЄВСЬКИЙ, який тривалий час працював пліч-о-пліч із Григорієм Гуровичем. – Коли урядовці визнали свою помилку й дозволили набрати навіть більше людей, ніж працювало раніше, видатного музиканта вже не було з нами. І ось уже майже півстоліття, як я керую хором імені Верьовки. Мабуть, таких аналогів не знає світ.

Незабаром знаменитий хор розпочне великий гастрольний тур: заплановано концерти в Москві та Санкт-

Петербурзі, а також у багатьох обласних центрах Росії. Анатолій Авдієвський та його вихованці сподіваються, що невдовзі перевиконають усталену щорічну норму – 65–70 концертів. Буде й несподіванка: псалми. Отож хор не просто працює, а розвивається, дивує, зачаровує, збирає оплески та запахучі букети.

М. С.